

Til:

Musikkutvalget

Oslo 20. desember 2024

Innspill fra Kulturrom

Her kommer et innspill fra Kulturrom til deres viktige arbeid.

Vårt hovedpoeng som vi håper at dere belyser i NOUen er hvordan tilgjengelige og egnede lokaler over hele landet er et avgjørende fundament for at det kan skapes og oppleves musikk.

Behovet er stort for tilgang til de lokalene som danner grunnlaget for både kulturfrivilligheten og for å bygge karrierer og arbeidsplasser lokalt og nasjonalt:

- øvingslokaler, studio og produksjonslokaler
- scener av ulik størrelse: trappetrinnmodell for artistutvikling i byer og for publikumsutvikling på turnéer

Paradigmeskifte: Med unntak av noen få steder snakker vi ikke lenger om nybygg, fancy kulturhus eller signalbygg. Vi snakker om hvordan eksisterende bygg kan bli tatt i bruk av kulturlivet. Vi trenger et økt fokus på funksjonen og verdien av hverdagskulturbygg og øvingslokaler i nærheten av der folk bor. Vi snakker om de stedene der private aktører, frivillig kulturliv og/eller kommunen finner pragmatiske løsninger i eksisterende bygg. Det er ikke alltid helt optimalt, men byggene har ofte en egen sjarm – og en overkommelig kvadratmeterpris.

Kulturlivet er best i klassen på å ta i bruk eksisterende bygg (i følge arkitekt Silje Grandetrø). Og særlig musikkfeltet har en unik evne til å mobilisere frivillighet eller utnytte næringspotensialet som skaper aktivitet, bolyst, inkludering. Musikkaktørene er avgjørende for å skape de kulturelle møteplassene våre lokalsamfunn trenger.

Det krever mer en ildsjeler å sikre hele dette økosystemet - det krever politisk vilje, handlekraftige kommuner og en målrettet satsing på musikk som en del av samfunnsutviklingen.

Vi bør, som den engelske musikk- og byutviklingseksperter Shain Shapiro formulerte det under et arrangement på Vill Vill Vest, se på musikk og kultur som vannforsyning i en by. Vi tar det for gitt og merker det først når det ikke er der. Og akkurat som vi trenger rør og infrastruktur for vann, trenger vi gjennomtenkt infrastruktur for kultur. Det handler ikke bare om konsertlokalene, men om hele økosystemet.

Om Kulturrom - tilskuddsordningen for lokaler og teknisk utstyr

Formål: Kulturrom skal bidra til flere egnede lokaler for øving og framføring av musikk, teater og dans – over hele landet

Visjon: ROM + UTSTYR = MULIGHETER

Som nasjonal tilskuddsordning skal Kulturrom være en utløsende og avgjørende faktor for at det skapes flere gode scener, prøvelokaler og øvingsrom for musikk, teater og dans – på tvers av sjanger, alder og nivå.

Tilskuddene skal øke muligheten for å delta i kulturelle møteplasser, skape gode nærmiljø og legge grunnlaget for profesjonalisering og næringsutvikling.

Kulturrom bygger kompetanse og tildeler midler til langsiktige investeringer i lokaler og utstyr, og legger til rette for at kultur blir en drivkraft for grønn omstilling, fellesskap og stedsutvikling.

Historikk

Ordningen har siden oppstarten i 2009, investert over en halv milliard kroner av fellesskapets midler i bygging og utrusting av kulturlokaler over hele landet.

En av hovedgrunnene til midlene treffer så godt er at ordningen treffer både det frivillige feltet og fritidskulturlivet, samtidig som tilgang til egne og utstyrte lokaler er avgjørende infrastruktur for frie feltet. Egne lokaler er grunnlaget for profesjonalisering og næringsutvikling innen sektoren.

Kulturrom administrerer offentlige midler til fellesskapets gode. Målet er å bygge opp kulturrom med en grunnleggende teknisk infrastruktur som kan brukes av mange.

Kulturroms søkere er frivillige foreninger, næringsaktører og kommunale søkere. Søknadene viser at tilskudd stimulerer til samarbeid på tvers av profesjonell- og amatørvirksomhet, gir plass til flere stemmer, mer aktivitet i lokalsamfunnet og flere kulturoplevelser for publikum der de bor.

Egnede og utstyrte kulturlokaler er grunnleggende for all kulturaktivitet, og et nødvendig virkemiddel for å nå kulturlovens mål om at alle, uansett hvor i landet de bor, skal ha mulighet til å utøve og oppleve kultur.

Kulturmeldingen og Frivillighetsmeldingen understreker at tilgang til gode egnede rom er avgjørende for et levende og mangfoldig lokalt kulturliv.

Ved å ruste opp og gi tilgang til de lokalene som finnes, skapes møteplasser som gir oss muligheten til å delta i samfunnet. Det er avgjørende at det finnes rom til å møtes fysisk, bli engasjert og utforske sine kreative evner - både foran og bak scenen.

Tilgang på egnede lokaler gir mulighet for både organisert og egenorganisert aktivitet i byen, på bygda og i bydeler. Det skaper gode steder å vokse opp og gode steder å bli gammel.

Kulturrom fikk utvidet mandat i 2019 - fra å være en ordning for rytmisk musikk til å omfatte kor, korps og alle sjangre – i tillegg til teater og dans. Dette har åpnet opp for å se bruk av kulturlokaler i en større sammenheng, stimulere til sambruk og større bredde blant søkere.

Tilskuddene i ordningen fordeles på gode tiltak over hele landet:

- Lokaler: Etablering av kulturlokaler i eksisterende bygg. Bedre lokaler og bedre lydforhold i øvings- prøve- og fremføringslokaler
- Teknisk utstyr: Grunnleggende teknisk utstyr til øving og fremføring
- Grønnere investeringer: en ny og omfattende satsning som skal stimulere til mer gjenbruk, reparasjon og større grad av sirkularitet i landets kulturrom.

Grønnere investeringer

Kultursektoren har et uttalt ønske om å bidra i omstillingsarbeidet vi står ovenfor som samfunn. Likevel, som det påpekes i rapporten "*Fyrtårn eller sinke? Framtidas kulturlokaler i den grønne omstillingen*", er det en særlig mangel på ressurser og kompetanse som hindrer sektoren i å ta en ledende rolle i dette arbeidet.

Med dette bakteppet har Kulturrom tatt initiativ til å omprioritere 10 MNOK av midlene i ordningen til satsingen på Grønnere investeringer som ble lansert i januar 2024. Ordningen er videreført i 2025 og søknadene som kommer inn blir stadig bedre og mer ambisiøse. Mer om ordningen: <https://kulturrom.no/tilskuddsomraader/gronnere-investeringer/>

Vi regner med at Musikkutvalget vil omtale Grønn omstilling av sektoren i NOUen – og da har vi mange gode initiativ fram musikkaktører på tildelingslista som vil rapportere og dele av sine erfaringer i tiden fremover. Her er vårt innspill til KUDs innspillsmøte med sektoren i 2024:

«Mange av scenene og teknikerne er best i klassen på å få ting til å vare lenge. Men nesten ingen har satt erfaringer knyttet til vedlikehold, bærekraftsmål eller en plan for grønnere drift i noe i system. Dette kan vi bidra til å endre.»

<https://kulturrom.no/notiser/kulturrom-pa-innspillsmote-om-gronn-omstilling-i-kultur/>

Tilgang på nasjonale midler

I en undersøkelse gjennomført av Telemarksforskning i 2022, svarer 70% av kommunene at de i stor grad er avhengige av nasjonale midler for å kunne gjennomføre nødvendige oppgraderinger og investeringer i kulturlokaler, og Kulturrom blir trukket

fram som særlig viktig av kultursjefene som besvarte undersøkelsen. For frivillige lag og foreninger og næringsaktører er også er muligheten for tilskudd avgjørende for satsinger lokalt.

Her finnes de to rapportene “Kommunal kultursektor” og “Er det rom for kultur i norske kommuner”: <https://www.kulturlokaler.no/publikasjon/rom-for-kultur/>

Vi skrev i vårt innspill til statsbudsjett 2025:

“Nasjonale midler stimulerer lokal kulturaktivitet

En stadig mer krevende kommuneøkonomi påvirker det lokale kulturlivet på ulike områder, men en fellesnevner er at det blir stadig vanskeligere å gjennomføre nødvendige investeringer i gode kulturlokaler uten en opptrappa nasjonal satsing.

For både kommunale initiativ, frivillige kulturaktører og andre aktører som skaper rom for kultur – trengs det flere finansieringskilder for å kunne etablere nye øvingsrom, transformere eksisterende lokaler til gode kulturarenaer, forbedre akustikken eller investere i nødvendig utstyr.

Kap 7 Frivillighetspolitikken - Tilgang på lokaler

Etter at tilgang på egne lokaler har blitt løfta fram som et sentralt satsingsområde i flere stortingsmeldinger, strategier og utredninger, kom det ved fordeling av spilleoverskudd i 2023 endelig en økning på 10 MNOK til Kulturrom og 30 MNOK til ordningen for kulturbygg som forvaltes av fylkeskommunene. Og ved lansering av handlingsplanen "Alle inkludert" i 2024 mottok Kulturrom en ytterligere styrkning på 8,9 MNOK.

(...) Her forvaltes avgjørende midler til investeringer i hverdagskulturbygg i nærheten av der folk bor; Øvingslokaler og scener som blir kulturelle møteplasser i sine lokalsamfunn. Dette er også rom som legger grunnlaget for rekruttering, profesjonalisering og vekst i kreativ næring.”

Fagutvikling og rekruttering

Kulturrom følger opp tilskuddene med fagutviklingstiltak i form av kurs, faglitteratur, praksisplasser og fagsamlinger for sceneteknisk bransje. En av de mest tydelige konsekvensene av koronakrisen for kulturlivet var den omfattende kompetanseflukten fra scenetekniske yrker.

Rapporten “Forestillingen er avlyst” peker på flere av konsekvensene for koronapandemien innen sceneteknisk bransje: <https://kulturrom.no/2022/05/18/ny-rapport-kompetanseflukt/>

Tilgang på sceneteknisk kompetanse – spesielt nord for Trondheim - er fremdeles noe

som kan gå ut over aktiviteten og muligheten til å få gjennomført arrangement (særlig ikke-kommersielle). En prisøkning på utstyr og bemanning som i flere tilfeller meldes om at er ca 40% høyere enn før pandemien vitner om betydelig økte kostnader for å avvikle arrangement. Her ser vi også at tilskudd fra Kulturrom er avgjørende for at scener skal ha en grunnleggende teknisk infrastruktur som tilgjengeliggjøres for det lokale kulturlivet uten ekstra kostnad – og muliggjøre mer aktivitet.

Fagutvikling i Kulturrom-regi har også vært en avgjørende faktor i å sikre kompetanse knyttet til vedlikehold, lengre levetid og dermed lavere klimaavtrykk på teknisk utstyr.

Profesjonalisering

Kulturrom har de siste ti årene bidratt til at nivået på scener for det rytmiske feltet er svært høyt, og til en profesjonalitet som er unik i europeisk sammenheng. Det har blitt etablert over 500 nye øvingslokaler med tilskudd fra ordningen. Denne offentlige satsingen mener vi har vært medvirkende årsak til den formidable suksessen norsk musikk har opplevd de siste årene.

Litt av bakgrunnen for utvidelsen av ordningen i 2019 var at store deler av denne fremgangsmåten kan overføres andre felt, som dans og teater, da god tilgang på tilpassede og utstyrte lokaler er grunnlaget for aktivitet og utvikling.

Dette punktet ble vedtatt av Musikkindustriens Råd i næringspolitisk plattform tidligere i år:

MIR skal være en stemme for å sikre næringens behov for tilgang til egne lokaler over hele landet:

MIR skal jobbe for en anerkjennelse av det komplekse økosystemet og den nødvendige infrastrukturen som trengs for å profesjonalisere og utvikle musikkindustrien. Tilgang på egne lokaler er avgjørende del av dette økosystemet. Fra rekruttering til profesjonalisering er det behov for tilgang til rom for øving, produksjon og formidling over hele landet.

Kultur- og musikkaktører har en unik evne til å bidra til å utvikle nye bydeler, nye områder og vitale lokalsamfunn. Det er viktig at dette anerkjennes og stimuleres - både med nasjonale virkemidler og i kommunal byplanlegging.

Musikk og stedsutvikling

Gjennom hele 2024 har Kulturrom hatt fokus på kulturens rolle i stedsutvikling med en rekke arrangement og konferanser i hele landet:

- [Kultur som motor for bærekraftig stedsutvikling – Trondheim Calling](#)
- [Kultur på agendaen på klimafestivalen i Bergen](#)
- [Hvordan kan kultur drive bærekraftig byutvikling – The North West, Ålesund](#)

- [Kulturarenakonferansen \(se hele dag 1 i opptak her\)](#)
- [Kan vi få noen rimelige kvadratmeter please? bylarm](#)
- [Musikk og byutvikling på agendaen sammen med Bergen Næringsråd og Brak](#)
- [Vill Vill Vest musikkonferanse: Foredrag med Shain Shapiro om hvordan musikk gjør byene våre bedre og panelsamtale sammen med Musikkutvalget: «Mer enn et rom. Mer enn en scene»](#)

Neste år følger vi opp med samtalen [Tak over hodet: Kan tilgang på ledig kulturareal bli den nye kulturelle driftsstøtten?](#)

Å løfte denne tematikken mener vi er avgjørende for å sikre musikkfeltets utviklingspotensiale og vekstvilkår i tiden fremover. Koblingen til stedsutvikling for å sikre kultur- og musikkfeltet inn i planarbeid og inn mot andre fagfelt og sektorer vil bli stadig mer relevant.

Bærekraftig stedsutvikling

Hvis vi vil at folk skal bo i hele landet mener vi at satsing på kultur en del av nøkkelen for å skape attraktive steder. Hvordan kan kulturen være motor for en bærekraftig stedsutvikling?

- Å satse på lokaler for kultur gir kortreiste opplevelser og rom for aktiviteter som skaper fellesskap som er nødvendig for gode og inkluderende lokalsamfunn - **Det er sosial bærekraft.**

- Kulturlivet er kanskje de beste i klassen på å ta i bruk eksisterende bygg - nedlagte papirfabrikker, sardinfabrikker, kaviarfabrikker, trevarefabrikker, togstasjoner, hurtigbåtterminaler, smelteverk, trykkeri osv. **Det er miljømessig bærekraft.** Det sparer store mengder Co2 og er sirkularitet i praksis.

- Og ved å bruke eksisterende bygg og finne pragmatiske løsninger for merbruk og flerbruk trenger det heller ikke være så kostbart. Transformasjon av eksisterende bygg kan gi **økonomisk bærekraft** for kunstnere som satser - og frivillige som skaper lavterskeltilbud.

Vi ser hvordan kultur kan være motoren i utviklingen av nye bydeler og attraktive lokalsamfunn. Men det er avhengig av gode samarbeidsstrukturer der kommunale initiativ, frivilligheten, private kulturaktører og næringsliv spiller på lag.

Kulturlivet må også få plass i utviklingen av nye bydeler i byene våre. Her er en relevant case fra Trondheim:

Omfattende og ambisiøse planer for kulturens plass i utviklingen av Nyhavna: [Kulturnæringsprogram for Nyhavna](#)

[Respons fra feltet når de mister øving- og produksjonslokaler \(Kronikk i Adressa:](#)

Ta ikke kultur og kunst for gitt)

Kulturroms rolle framover

Kulturlokaler etableres og driftes i et samspill mellom frivilligheten, næringsaktører og lokale myndigheter. Kulturrom vil, i tillegg til tilskudd, kunne være en stadig viktigere, utløsende og motiverende faktor i dette økosystemet.

I tiden framover vil vi inngå nye samarbeid for at søkerne skal få tilgang til kompetanse og øvrig finansiering fra stiftelser og næringsaktører. I tillegg til vil vi skape møtepunkt og utvikle ressurser for at kulturlivets behov i større grad hensyntas i planarbeid og områdeutvikling. Dette er en del av vår strategi for den kommende perioden:

<https://kulturrom.no/about-kulturrom/kulturrom-strategi-2025-2030/>

Takk for gode samtaler og samarbeid i året som har gått! Masse lykke til med innspurten på NOUen; og ikke nøl med å ta kontakt om dere trenger noe mer info fra oss!

mvh

Karen Sofie Sørensen
Daglig leder, Kulturrom